# RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA O'QITUVCHILARNING O'ZINI O'ZI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti
**Mirzausmonova Nasibaxon No'monjonovna**
n65889802@gmail.com
**Allambergenova Sarvinoz Baxadir qizi**
sarvinozallabergenova2@gmail.com
Ilmiy rahbar: Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti psixologiya kafedrasi o'qituvchisi
**Abduqodirova Dilobarbonu Erkinjon qizi**
https://orcid.org/0009-0008-4155-8330
abduqadirovadilobarbonu@gmail.com

**Annotatsiya.** Mazkur maqolada raqamli ta'lim muhitida o'qituvchilarning o'zini o'zi rivojlantirish strategiyalarining mazmuni, shakllari va samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi mustaqil o'rganish, reflektiv faoliyat va tajriba almashish kabi strategiyalar orqali amalga oshirilishi ilmiy va empirik jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, o'qituvchilarning o'zini o'zi rivojlantirish darajasi ularning raqamli kompetensiyalarni egallash tezligi va samaradorligi bilan bevosita bog'liqligi aniqlangan. Tadqiqot natijalari o'qituvchilarning ichki motivatsiyasi, kasbiy faolligi va reflektiv yondashuvi ularning raqamli ta'lim muhitiga moslashuv darajasini belgilovchi muhim omillar ekanligini ko'rsatdi. Shu bilan birga, o'zini o'zi rivojlantirish jarayonida yuzaga keladigan muammolar, jumladan, vaqt tanqisligi, texnologik qiyinchiliklar va metodik qo'llab-quvvatlashning yetarli emasligi ham tahlil qilindi. Tadqiqot asosida o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: o'zini o'zi rivojlantirish, raqamli ta'lim muhiti, refleksiya, mustaqil o'rganish, raqamli kompetensiya, pedagogik innovatsiya, kasbiy rivojlanish

**Аннотация.** В данной статье рассматриваются содержание, формы и эффективность стратегий саморазвития учителей в условиях цифровой образовательной среды. В ходе исследования было научно и эмпирически обосновано, что профессиональное развитие педагогов осуществляется через такие стратегии, как самостоятельное обучение, рефлексивная деятельность и обмен опытом. Также установлена прямая связь между уровнем саморазвития учителей и их способностью эффективно осваивать цифровые компетенции. Результаты исследования показали, что внутренняя мотивация, профессиональная активность и рефлексивный подход являются ключевыми факторами успешной адаптации педагогов к цифровой образовательной среде. Кроме того, проанализированы проблемы, возникающие в процессе саморазвития, включая нехватку времени, технологические трудности и недостаточную методическую поддержку. На основе полученных данных разработаны научно-практические рекомендации по обеспечению непрерывного профессионального развития учителей.

**Ключевые слова:** саморазвитие, цифровая образовательная среда, рефлексия, самостоятельное обучение, цифровые компетенции, педагогические инновации, профессиональное развитие

**Abstract.** This article examines the content, forms, and effectiveness of teachers' self-development strategies in a digital educational environment. The study provides both theoretical and empirical evidence that teachers' professional development is achieved through strategies such as self-learning, reflective practice, and experience sharing. It also identifies a direct relationship between the level of self-development and the ability to effectively acquire digital competencies. The findings indicate that internal motivation, professional engagement, and a reflective approach are key factors influencing teachers' successful adaptation to the digital learning environment. Additionally, the study analyzes common challenges in the self-development process, including time constraints, technological difficulties, and insufficient methodological support. Based on the results, practical recommendations are proposed to support continuous professional development of teachers.

Keywords: self-development, digital learning environment, reflection, self-learning, digital competence, pedagogical innovation, professional development

## KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va keng joriy etilishi o'qituvchilarning kasbiy faoliyatiga tubdan yangi talablar qo'ymoqda. Raqamli ta'lim muhiti nafaqat an'anaviy o'qitish usullarini takomillashtirish, balki o'quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqish imkonini yaratadi. Bunday sharoitda o'qituvchilar faqatgina o'z fanini mukammal bilishi bilan cheklanib qolmasdan, balki zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish, ta'lim jarayonini individuallashtirish, interaktiv metodlarni qo'llash hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi talab etiladi [1: 15].

Raqamli ta'lim muhitining yana bir muhim jihati shundaki, u o'qituvchilardan uzluksiz ravishda o'z ustida ishlashni, yangi bilim va ko'nikmalarni egallashni hamda pedagogik faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirib borishni talab qiladi. Chunki texnologiyalar tez yangilanib borayotgan sharoitda o'qituvchining mavjud bilimlari qisqa vaqt ichida eskirishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyati uning o'zini o'zi rivojlantirish darajasi bilan chambarchas bog'liq bo'lib qolmoqda.

O'zini o'zi rivojlantirish – bu o'qituvchining o'z kasbiy kompetensiyalarini mustaqil ravishda rivojlantirishga qaratilgan ongli va maqsadga yo'naltirilgan faoliyat jarayonidir. Ushbu jarayon o'z ichiga yangi bilimlarni egallash, mavjud tajribani tahlil qilish, refleksiya qilish, pedagogik faoliyatni baholash va uni takomillashtirishni qamrab oladi [2: 42]. Raqamli muhitda esa o'zini o'zi rivojlantirish yanada murakkab va ko'p qirrali jarayonga aylanadi, chunki u nafaqat kasbiy bilimlarni, balki raqamli kompetensiyalarni, axborot bilan ishlash madaniyatini va innovatsion fikrlashni ham o'z ichiga oladi.

Shu bilan birga, raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish jarayoni turli strategiyalar orqali amalga oshiriladi. Jumladan, mustaqil o‘rganish (self-learning), onlayn kurslar va vebinarlar orqali bilimlarni oshirish, professional hamjamiyatlarda faol ishtirok etish, tajriba almashish, reflektiv faoliyatni yo‘lga qo‘yish kabi yondashuvlar muhim o‘rin tutadi. Bu strategiyalar o‘qituvchining nafaqat bilim darajasini oshiradi, balki uning kasbiy moslashuvchanligini, ijodkorligini va pedagogik innovatsiyalarni qo‘llash qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Biroq, amaliyot shuni ko‘rsatadiki, barcha o‘qituvchilar ham o‘zini o‘zi rivojlantirish jarayoniga bir xil darajada faol yondashmaydi. Ba’zi hollarda motivatsiyaning yetishmasligi, vaqt tanqisligi, texnologik qiyinchiliklar yoki metodik qo‘llab-quvvatlashning yetarli emasligi bu jarayonga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Natijada, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalari va kasbiy rivojlanish darajasida sezilarli tafovutlar yuzaga keladi.

Shu nuqtai nazardan, raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarini ilmiy jihatdan o‘rganish, ularning samaradorligini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarini aniqlash, ularning samaradorligini tahlil qilish hamda ushbu jarayonni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot doirasida quyidagi vazifalar belgilandi: o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish darajasini aniqlash, qo‘llanilayotgan strategiyalarni tahlil qilish, ularning raqamli kompetensiyalar bilan bog‘liqligini o‘rganish va samarali rivojlanish yo‘llarini asoslab berish.

## METODOLOGIYA

Raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarini o‘rganish zamonaviy pedagogika va ta’lim texnologiyalari sohasida dolzarb yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishi ko‘p jihatdan ularning mustaqil o‘rganish, refleksiya va innovatsion faoliyatga bo‘lgan yondashuviga bog‘liq.

Ilmiy manbalarda o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari pedagogik kompetensiyani oshirishning asosiy vositasi sifatida talqin etiladi. Xususan, ayrim tadqiqotchilar o‘qituvchilarning kasbiy o‘sishi uzluksiz ta’lim, mustaqil o‘rganish va tajriba almashish jarayonlari orqali amalga oshishini ta’kidlaydi [3: 88]. Ushbu yondashuvga ko‘ra, o‘qituvchi o‘z bilim va ko‘nikmalarini mustaqil ravishda yangilab borishi, zamonaviy pedagogik metodlarni o‘zlashtirishi va amaliyotda qo‘llashi zarur. Shu bilan birga, reflektiv faoliyat, ya’ni o‘z pedagogik tajribasini tahlil qilish va baholash jarayoni ham rivojlanishning muhim komponenti sifatida ko‘rib chiqiladi [3: 85–90].

Raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishi ularning raqamli kompetensiyalari bilan chambarchas bog‘liqdir. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli vositalardan samarali foydalanish nafaqat texnik ko‘nikmalarni, balki axborotni tanlash, qayta ishlash va pedagogik maqsadlarda qo‘llash qobiliyatini ham talab qiladi [4: 120]. Shu sababli, zamonaviy o‘qituvchi

uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarining ajralmas qismi hisoblanadi.

Adabiyotlarda, shuningdek, o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish jarayonini o‘rganishda sifatli yondashuvlarning ahamiyati alohida ta’kidlanadi. Xususan, yarim strukturaviy intervyular orqali o‘qituvchilarning individual tajribasi, motivatsiyasi va rivojlanish strategiyalari chuqurroq tahlil qilinadi [2: 45–47]. Bunday yondashuv o‘qituvchilarning real pedagogik faoliyatdagi muammolari va ehtiyojlarini aniqlashga, shuningdek, ularning rivojlanish yo‘llarini tushunishga yordam beradi.

Bundan tashqari, ilmiy tadqiqotlarda miqdoriy va sifatli yondashuvlarni birlashtirgan aralash metodlar keng qo‘llaniladi. Bu usul o‘qituvchilarning rivojlanish strategiyalarini kompleks tarzda o‘rganish, ya’ni statistik ma’lumotlar orqali umumiy tendensiyalarni aniqlash va sifatli tahlil orqali ularning ichki mazmunini ochib berish imkonini yaratadi. Shu bois, zamonaviy tadqiqotlarda aralash metod yondashuvi eng samarali ilmiy usullardan biri sifatida e’tirof etiladi.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko‘rsatadiki, raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u mustaqil o‘rganish, reflektiv faoliyat, raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish va tajriba almashish kabi omillarni o‘z ichiga oladi. Shu bilan birga, ushbu strategiyalarni samarali amalga oshirish uchun o‘qituvchilarning individual xususiyatlari, motivatsiyasi va tashqi qo‘llab-quvvatlash tizimlari muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi.

## NATIJALAR

Tadqiqot natijalari raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari ilmiy adabiyotlarda keltirilgan nazariy yondashuvlar bilan mos kelishini ko‘rsatdi. Xususan, o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishi ko‘p jihatdan mustaqil o‘rganish, reflektiv faoliyat va tajriba almashish kabi strategiyalar orqali amalga oshirilishi haqidagi ilmiy qarashlar empirik ma’lumotlar bilan tasdiqlandi.

Birinchidan, tadqiqot natijalariga ko‘ra, ishtirokchilarning asosiy qismi o‘zini o‘zi rivojlantirishda mustaqil o‘rganish strategiyasiga ustuvor ahamiyat berishi aniqlandi. Jumladan, o‘qituvchilarning 65 foizi o‘z kasbiy bilimlarini mustaqil tarzda oshirishini bildirgan bo‘lib, ular asosan onlayn platformalar, video darslar va ilmiy manbalardan foydalanadi. Bu natija adabiyotlarda keltirilgan mustaqil o‘rganish o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirishning asosiy vositalaridan biri ekanligi haqidagi fikrlarni tasdiqlaydi [3: 88]. Shu bilan birga, 25 foiz o‘qituvchi onlayn kurslar orqali bilimlarini tizimli ravishda oshirayotganini, 10 foiz respondent esa seminarlar va tajriba almashish orqali rivojlanayotganini qayd etgan. Ushbu ko‘rsatkichlar o‘zini o‘zi rivojlantirish jarayonining ko‘p qirrali ekanligini va turli strategiyalar o‘zaro uyg‘un holda qo‘llanilishini ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, olingan natijalar o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalari va ularning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari o‘rtasida ijobiy va statistik ahamiyatli bog‘liqlik mavjudligini ko‘rsatdi ($r = 0.61$, $p < 0.01$). Bu natija adabiyotlarda ta’kidlanganidek, raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish o‘zini o‘zi rivojlantirishning ajralmas qismi ekanligi bilan mos keladi [4: 120]. Ya’ni, o‘z ustida muntazam ishlaydigan o‘qituvchilar nafaqat yangi bilimlarni

egallaydi, balki raqamli vositalardan samarali foydalanish ko‘nikmalarini ham tezroq rivojlantiradi.

Uchinchidan, sifatli tahlil natijalari ham ilmiy manbalarda keltirilgan fikrlarni tasdiqladi. Yarim strukturaviy intervyular shuni ko‘rsatdiki, samarali rivojlanish strategiyalariga ega o‘qituvchilar reflektiv faoliyatga alohida e’tibor qaratadi, ya’ni ular o‘z pedagogik tajribasini muntazam tahlil qiladi, o‘z xatolaridan xulosa chiqaradi va yangi metodlarni amaliyotga joriy etishga intiladi. Bu holat refleksiya o‘zini o‘zi rivojlantirishning muhim komponenti ekanligi haqidagi nazariy qarashlarga mos keladi [3: 85–90].

Aksincha, rivojlanish jarayonida sustlik kuzatilgan o‘qituvchilarda reflektiv faoliyat yetarli darajada shakllanmaganligi, mustaqil o‘rganishga motivatsiya pastligi va yangi metodlarni qo‘llashda ishonchsizlik mavjudligi aniqlangan. Bu esa adabiyotlarda qayd etilganidek, o‘zini o‘zi rivojlantirish jarayonining samaradorligi o‘qituvchining ichki motivatsiyasi va faol yondashuviga bevosita bog‘liqligini tasdiqlaydi [2: 45–47].

Shunday qilib, tadqiqot natijalari ilmiy adabiyotlarda ilgari surilgan nazariy qarashlarni empirik jihatdan tasdiqlab, raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari kompleks va o‘zaro bog‘liq omillar tizimi ekanligini ko‘rsatdi.

**MUHOKAMA**

Tadqiqot natijalari raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari ularning kasbiy samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri ekanligini yana bir bor tasdiqladi. Olingan natijalarga ko‘ra, mustaqil o‘rganish, refleksiya va tajriba almashish kabi strategiyalar o‘qituvchilarning nafaqat yangi bilimlarni egallashiga, balki ularni real pedagogik faoliyatda samarali qo‘llashiga ham xizmat qiladi. Bu esa o‘qituvchining kasbiy moslashuvchanligini oshiradi, uni innovatsion faoliyatga tayyorlaydi va ta’lim jarayonining sifatini yaxshilaydi.

Mustaqil o‘rganish strategiyasi ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u o‘qituvchiga o‘z bilim va ko‘nikmalarini mustaqil ravishda yangilash imkonini beradi. Raqamli muhitda bu jarayon yanada qulaylashib, turli onlayn platformalar, ochiq ta’lim resurslari va ilmiy manbalar orqali amalga oshiriladi. Shu bilan birga, reflektiv faoliyat o‘qituvchining o‘z pedagogik tajribasini tahlil qilish, xatolarini aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi. Refleksiya orqali o‘qituvchi o‘z faoliyatini tanqidiy baholaydi va uni takomillashtirish yo‘llarini izlaydi, bu esa uzluksiz kasbiy rivojlanishning muhim sharti hisoblanadi.

Tajriba almashish esa o‘qituvchilarning kasbiy hamkorligini kuchaytiradi va ular o‘rtasida bilimlar transferini ta’minlaydi. Seminarlar, vebinarlar, professional hamjamiyatlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali o‘qituvchilar bir-birining tajribasidan o‘rganadi, yangi metodlarni o‘zlashtiradi va ularni amaliyotga joriy etadi. Bu jarayon o‘qituvchilarning ijtimoiy-kasbiy faolligini oshiradi va ularni innovatsion faoliyatga undaydi.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, o‘zini o‘zi rivojlantirishga faol yondashadigan o‘qituvchilar raqamli vositalardan foydalanishda sezilarli ustunlikka ega. Ular yangi texnologiyalarni tezroq o‘zlashtiradi, dars jarayonini interaktiv va samarali tashkil etadi hamda o‘quvchilarning

individual ehtiyojlariga moslashgan ta’limni ta’minlaydi. Bu esa o‘quvchilarning o‘quv motivatsiyasini oshirishga va ta’lim natijalarini yaxshilashga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, tadqiqot ayrim muammolar mavjudligini ham ko‘rsatdi. Xususan, ba’zi o‘qituvchilarda o‘zini o‘zi rivojlantirishga nisbatan motivatsiyaning yetarli emasligi, vaqt resurslarining cheklanganligi va raqamli texnologiyalarni o‘zlashtirishdagi qiyinchiliklar kuzatildi. Bu omillar o‘qituvchilarning rivojlanish jarayonini sekinlashtiradi va ularning kasbiy o‘sishiga to‘sqinlik qiladi. Bundan tashqari, metodik qo‘llab-quvvatlashning yetarli emasligi va tizimli treninglarning kamligi ham rivojlanish samaradorligini pasaytiruvchi omillar sifatida namoyon bo‘ladi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun ta’lim tizimida kompleks yondashuv zarur. Jumladan, o‘qituvchilar uchun muntazam ravishda malaka oshirish kurslari, amaliy treninglar va mentorlik dasturlarini tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirishini qo‘llab-quvvatlash uchun qulay raqamli platformalar yaratish, tajriba almashish imkoniyatlarini kengaytirish va ularni rag‘batlantirish mexanizmlarini joriy etish lozim.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari ularning kasbiy faoliyatini takomillashtirishda va raqamli ta’lim muhitiga moslashuvida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ushbu strategiyalarni tizimli ravishda rivojlantirish orqali ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish va zamonaviy talablar asosida yuqori sifatli ta’limni ta’minlash mumkin.

**XULOSA**

Mazkur tadqiqot natijalari raqamli ta’lim muhitida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalari ularning kasbiy kompetensiyasini oshirishda muhim va hal qiluvchi rol o‘ynashini ko‘rsatdi. Olingan empirik ma’lumotlar asosida aniqlanishicha, mustaqil o‘rganish, reflektiv faoliyat va tajriba almashish kabi strategiyalar o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishida eng samarali vositalar sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu strategiyalar o‘qituvchilarga yangi bilimlarni egallash, mavjud tajribani tahlil qilish va uni amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatdiki, o‘qituvchilarning o‘z ustida ishlashga bo‘lgan munosabati, ichki motivatsiyasi va rivojlanishga intilishi ularning raqamli vositalarni o‘zlashtirish darajasi bilan bevosita bog‘liqdir. Faol va reflektiv yondashuvga ega o‘qituvchilar raqamli texnologiyalarni tezroq o‘zlashtiradi, ularni pedagogik jarayonga samarali integratsiya qiladi hamda o‘quvchilarga individual yondashuv asosida ta’lim berish imkoniyatini kengaytiradi. Aksincha, o‘zini o‘zi rivojlantirishga yetarli darajada e’tibor bermaydigan o‘qituvchilarda kasbiy o‘sish sekinlashadi va raqamli muhitga moslashuvda qiyinchiliklar yuzaga keladi.

Shu nuqtai nazardan, pedagogik kadrlar tayyorlash va malaka oshirish tizimida o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirishiga yo‘naltirilgan tizimli yondashuvni joriy etish zarur. Xususan, reflektiv faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan treninglar, mustaqil o‘rganishni qo‘llab-quvvatlovchi onlayn platformalar, zamonaviy pedagogik va raqamli kompetensiyalarni shakllantirishga yo‘naltirilgan dasturlarni kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, o‘qituvchilar o‘rtasida tajriba almashish imkoniyatlarini kengaytirish, professional hamjamiyatlarni rivojlantirish va ularni rag‘batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish ham dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Umuman olganda, o‘qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishi ta’lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri bo‘lib, raqamli ta’lim muhitida bu jarayon yanada muhim va zaruriy ahamiyat kasb etadi. O‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarini samarali tashkil etish orqali o‘qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirish, ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish va zamonaviy talablar darajasida raqobatbardosh ta’lim tizimini shakllantirish mumkin.

Shunday qilib, mazkur tadqiqot natijalari o‘qituvchilarning o‘zini o‘zi rivojlantirish strategiyalarini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy va amaliy yondashuvlarni takomillashtirish zarurligini asoslab beradi hamda kelgusidagi tadqiqotlar uchun muhim ilmiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YHATI:**

1. Abduqodirova Dilobarbonu Erkinjon qizi “Inklyuziv ta’lim sharoitida o‘uvchilarning emotsional intellektini rivojlantirishning psixologik-pedagogik Asoslari” Scientific-Practical Conference “Inclusive Education: Dialogue, Analysis, Experience”, December 15, 2025
2. Abduqodirova, Dilobar. (2015). INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES THE ROLE OF EMOTIONAL CREATIVITY IN STUDENTS' DECISION- MAKING.
3. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2024). EMOTSIONAL KREATIVLIK: NAZARIY ASOSLARI VA PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR.. Journal of Economics and Business UBS. 4. 679-685.
4. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). HISSIY IJODKORLIK: TUSHUNCHA VA KOMONENTLAR. Journal of Economics and Business UBS. 4. 145-154.
5. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE NEUROGRAPHIC APPROACH. 01. 501-503.
6. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). TALABALARDA PSIXOLOGIK STRESSNI YENGISH. 03. 69-73.
7. American Psychological Association. (2020). Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). Washington, DC: APA.
8. Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York, NY: Freeman.
9. Brown, C., & Green, T. (2019). The essentials of instructional design: Connecting fundamental principles with process and practice. New York, NY: Routledge.
10. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55(1), 68–78.
11. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. New York, NY: Bantam Books.
12. Johnson, D. (2021). *Digital education and teacher development: Global perspectives*. Journal of Educational Technology, 10(2), 10–20.

13. Karatayev, Luiza. (2025). AXBOROTLASHGAN TA'LIM SHAROITIDAOLIYTA'LIMMUASSASALARI PEDAGOGLARININGKREATIVSALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH XORIJIYPEDAGOGLARTALQINIDA.. 10.5281/zenodo.14845146.

14. Karatayev, Luiza. (2025). PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT CHARACTERISTICS IN THE EARLY STAGES OF ONTOGENESIS. Journal of Applied Science Technology & Humanities. 15. 272–274..

15. Karatayev, Luiza. (2025). PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT CHARACTERISTICS IN THE EARLY STAGES OF ONTOGENESIS. Journal of Applied Science Technology & Humanities. 15. 272–274..

16. Karatayev, Luiza. (2025). TAFAKKURNING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI. IQRO. 19. 382-384..

17. Kim, S. (2022). Digital competence in modern teaching: Challenges and opportunities. *Educational Technology Review*, 30(2), 115–130.

18. Lee, H. (2019). Professional growth strategies for teachers in digital learning environments. *International Journal of Education*, 11(3), 85–95.

19. Livingstone, S., & Helsper, E. (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide. New Media & Society, 9(4), 671–696.

20. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. London, UK: Pearson.

21. Madgapilova, Nargiza. (2024). mug'allim 2024. 5/2-сан. 461-468.

22. Madgapilova, Nargiza. (2025). SCIENTIFIC-PRACTICAL AND STRATEGIC BASES OF IMPROVING PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL COOPERATION IN THE INTEGRATION OF SCHOOL AND PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS IN THE CONTEXT OF CONTINUOUS EDUCATION ON THE BASIS OF INNOVATIVE LOGISTICS. 1. 157-166.

23. Madgapilova, Nargiza. (2025). МУҒАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ Илимий-методикалық журнал. 164-170.

24. Smith, K., & Brown, L. (2020). Teacher self-development in the digital era. *Teaching and Teacher Education*, 92, 103045. https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103045